

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

โสดา สิทธิชัย¹

Retrieved 30-03-2025;

Revised 22-04-2025;

Accepted 25-04-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยของความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า (1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ความคิดเห็นต่อระดับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ความสุขในการทำงานของครู สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

สังกัด¹ ครู

ที่อยู่: วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ถนนสละชีพ ต.ประจวบคีรีขันธ์ อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77000

อีเมล: divinezjoe@gmail.com

The Factors Affecting to the Happiness of Teachers' Working Office of Vocational Education Commission Prachuap Kiri Khan Province

Soda Sittichai¹

Abstract

This research has 4 objectives (1) to study the level of factors affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (2) to analyze the level of happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (3) to analyze the relationship between factors and happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (4) to analyze factors affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province. This research is quantitative. The samples were 172 teachers. The research instrument was questionnaire. The statistics were frequency analysis, percentage average, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient. The research results were found that: (1) the opinions about affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province in overall was at high level (2) the opinions about the level of happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province in overall was at high level (3) the factors and the happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province, there is relationship at .05 level of statistical significance and (4) Factors affecting the happiness at work of teachers under the Office of the Vocational Education Commission, Prachuap Khiri Khan Province include organizational factors. Relationship factors Leadership factors and factors regarding job characteristics.

Keywords: Factors affecting to, the happiness of teachers' working, office of vocational education commission

Type of Article: Research Article

Affiliation¹ Teacher

Address: Prachuap Khiri Khan Technical College, Salachip Road, Prachuap Khiri Khan Subdistrict, Mueang Prachuap Khiri Khan District, Prachuap Khiri Khan Province 77000

E-mail: divinezjoe@gmail.com

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีความสุขเป็นเป้าหมายหลักได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่มาจากการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่ายุ่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้งเพื่อก่อสร้าง “ความสุข” ให้เกิดขึ้น ซึ่งเมื่อคนในระดับปัจเจกมีความสุขแล้วก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความสุขจากชุมชนก็จะขยายผลไปยังสถาบันต่าง ๆ และรวมไปถึงระดับประเทศในที่สุด (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565)

ดังนั้นคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตและส่งผลต่อไปยังความสุขในการทำงาน คนทำงานที่มีความสุขนั้น ไม่ได้หมายถึงรายได้เป็นสิ่งเดียวที่สำคัญที่สุดต้องมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา งานและองค์กรมานิออร์ (Manion. 2003) ได้อธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับ ความสุขในการทำงาน (Happiness at Work) ว่าเป็นผลตอบแทนที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการยิ้ม หัวเราะ ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดความสำเร็จในการทำงาน ทำให้แสดงอารมณ์บวก เช่น มีความสุขและความสนุกสนาน ความสุข จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน และเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย เกิดความผูกพันกับองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้ 1) การติดต่อสัมพันธ์ (Connections) 2) ความรักในงาน (Love of the Work) 3) ความสำเร็จในงาน (Work Achievement) 4) การเป็นที่ยอมรับ (Recognition)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดในทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบจัดการด้านการอาชีวศึกษา มีการกำหนดแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยีปริญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับ ปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) กรอบแนวคิดนี้จะสำเร็จได้บุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทุกหน่วยตลอดจนสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ อย่างเข้มแข็งด้วยการทุ่มเทกำลังกายกำลังสติปัญญา เต็มความสามารถ แต่หากครูขาดความสุขในการทำงานก็จะไม่สามารถทำภาระกิจทั้งการสอนและ อื่น ๆ ให้บรรลุตามพันธกิจได้ ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสุข ที่มีผลต่อการทำงาน จึงต้องการที่จะทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ในการทำงานของครู และเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการ

พัฒนาความสุขของครู และสามารถเอาไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์นโยบายต่าง ๆ เพื่อสร้างความสุขในองค์กร ส่งผลให้มีความพร้อมและประสิทธิภาพในการทำงาน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยของความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราในเรื่องต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน

1.1 ความหมายของความสุขในการทำงาน

อัญมณี วัฒนรัตน์ (2556) ได้ให้ความหมายของความสุขในการทำงานว่า ความสุขในการทำงาน หมายถึง ปฏิกริยาการรับรู้ที่เกิดจากสภาวะทางร่างกายมีการตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับจากภายนอก ผสมกับความต้องการภายในใจที่ตรงตามความต้องการของตนเองในขณะที่ทำงาน จนทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน เกิดความสมดุลทางด้านร่างกายและจิตใจ นำไปสู่การมีประสิทธิภาพ ในการทำงานสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานตลอดจนการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

ภุชญา ยิ้มแย้ม (2557) ได้ให้ความหมายของความสุขในการทำงานว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับรู้ ถึงความรู้สึกในอารมณ์ทางบวก อันเนื่องมาจากผลการทำงาน มีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป ความสุขในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่ได้รับจากการทำงานของครู ที่แสดงออกจากความรู้สึก ท่าที และสภาพจิตใจในการปฏิบัติงาน แสดงออกให้เห็นเชิงประจักษ์ โดยทางพฤติกรรม อันเป็นปฏิกริยาต่อสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และความสุขของครูจึงหวนระลึกถึง เจริญพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6

ประพนธ์ ผาสุกยัด (2559) ได้อธิบายถึงลักษณะของการมีความสุขในการทำงานว่าเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนทำงานอย่างมีความสุขนั้น งานที่ทำความเหนื่อย และเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกมีคุณค่า เป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความสุข ในการทำงานได้ควบคู่กับวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้ตัดสินใจ มีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสำหรับปัจจัยแวดล้อม

สภาพแวดล้อมในที่ทำงานส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อการทำงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอย่างมาก และปัจจัยสุดท้ายภาวะผู้นำ ผู้ส่งเสริม การทำงาน ทำให้ทิศทางที่ชัดเจนในการทำงานสามารถสร้างขวัญ กำลังใจได้ดีอีกด้วย

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน

ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน เลยาร์ด (Layard, 2018) ได้กล่าวถึงความสุข ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของคนในที่ทำงานจากการศึกษาในประเทศเยอรมันนี้ พบว่าคนที่มียุติเพื่อนในที่ทำงานมีความสุขมากกว่าคนที่ไม่มีสังคม ที่เป็นเช่นนี้เพราะการมีสังคมในที่ทำงาน ให้ประโยชน์หลายประการแก่การทำงานเช่น รู้สึกว่ามีคนรักทำให้ระดับฮอร์โมนมีความสมดุลมากขึ้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) ได้กล่าวถึงองค์กรที่อบอุ่น และมั่นคงให้ความสำคัญกับคนในองค์กร และเป็นกำลังใจที่ดีในการทำงาน เพราะเพื่อนในที่ทำงานเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันเป็นกำลังใจ ในการที่เรา จะเผชิญกับงานใหญ่ หรืออุปสรรคในงานได้ ทำให้เรามั่นใจในการทำชีวิตเราดีขึ้น ฉะนั้น สังคมในองค์กรเข้มแข็ง องค์กรก็ย่อมมั่นคงเสมอองค์กรควรจัดกิจกรรมร่วมกันกับคนในที่ทำงานบ่อยๆ เพื่อสร้างความเป็นกันเอง และความรู้สึกดีต่อกันระหว่างคนทำงานด้วยกัน กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความใกล้ชิดกันมากขึ้นระหว่างคนในองค์กรจะเป็นการเพิ่มความสุข ของคนทำงานมากขึ้น วรารัตน์ ทองถาวร (2558) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ในองค์กรส่งผลต่อความสุขในการทำงาน เมื่อทุกคนในองค์กรสามารถทำหน้าที่แทนได้เมื่อมีงานเร่งด่วนเมื่อมีปัญหาที่จะคอยเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในวันหยุดหรือวันสำคัญก็จะได้พบปะ มีกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ในองค์กรมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในองค์กร หมายถึง องค์ประกอบของสมาชิกในองค์กรที่ทำให้เกิดความสุขจากการทำงานของคนในองค์กรที่แสดงออกจากการได้รับการสนับสนุนจากคนในองค์กรด้วยกันในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลา การวางแผนการดำเนินชีวิตด้านหน้าที่การงานและครอบครัว โดยมีการแบ่งเวลาให้กับการทำงานและแบ่งเวลาให้กับการผ่อนคลายความความเครียดจากการทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน

ณัฏฐ์ ศรีรักษา (2565) เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กร

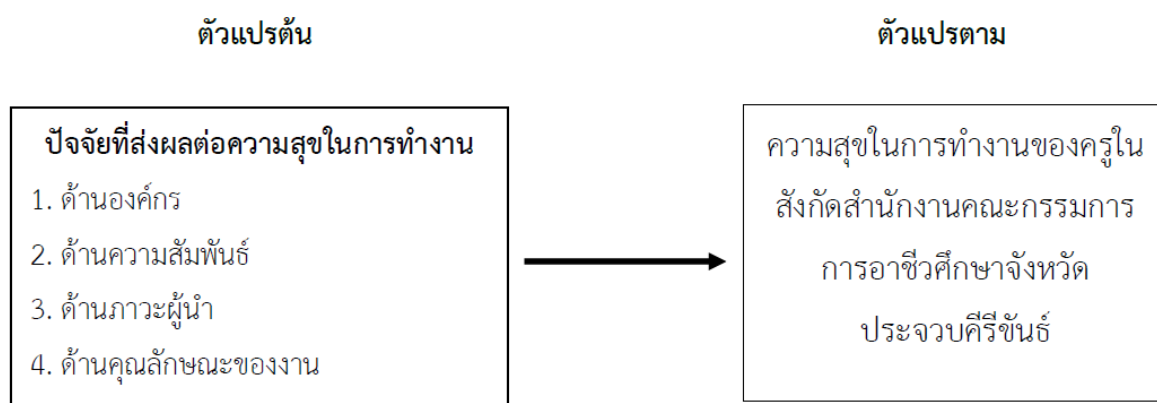
ศิริกัญญา สุรัตน์ (2558) เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน

กนกนันท์ ยศหนัก (2564) เสนอปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผลตอบแทน 2) ปัจจัยด้านความสำเร็จ 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน และ 4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของครูนั้นมีความหลากหลายจัดจำแนกไปตามแต่ละสถานการณ์ บริบทที่ต่างกันออกไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์วรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูมีดังต่อไปนี้ ด้านองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยด้านความสำเร็จ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านผลตอบแทน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานตามแนวคิดของ ธาณิชา มุลอมาตย์ (2561) ฌติธร ศรีรักษา (2565) ชุมสุข สุขหิ้น (2563) และกนกนันท์ ยศหนัก (2564) เสนอเป็นกรอบการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากสถานศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี จำนวนทั้งหมด 302 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 172 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านด้านองค์กร ปัจจัยด้านด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน และตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความสัมพันธ์ มากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านองค์กร โดยอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน โดยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ อยู่ในระดับมาก รองลงมาท่านรู้สึกว่าได้ทำงานที่ดีและมีความภูมิใจในงานที่ทำอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดท่านเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกกับงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ($r = .793$) รองลงมาคือปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ($r = .652$) อันดับที่สาม คือปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($r = 0.628$) และมีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือปัจจัยด้านองค์กร ($r = 0.300$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครู	b	Std. Error	B	t	Sig
ค่าคงที่	-0.952	0.171		-5.40	0.00*
1. ปัจจัยด้านองค์กร	0.142	0.024	0.188	5.85	0.00*
2. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์	0.284	0.031	0.320	9.02	0.00*
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	0.165	0.032	0.191	5.09	0.00*
4. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน	0.651	0.044	0.561	14.90	0.00*
R = 0.911 $R^2=0.830$ $S_e=0.826$ F=212.24 Sig.=0.000					

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.830 และสามารถนำปัจจัยทั้ง 4 ไปพยากรณ์ความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 83.0 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (S_e) เท่ากับ 0.826

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณิชา มุลอามาตย์(2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรส่งผลต่อความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุดและปัจจัยด้านภาวะผู้นำสอดคล้องกับแนวความคิดของ อุดลย วิริยาพันธ์ (2561) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นมาสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ผ่านการสร้างระบบคนที่เหมาะสมและสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามแนวคิดของ บดินทร วรณเกตุ (2562) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตามย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่งผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีแต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดีแม้การจัดองค์กรถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีผลให้บุคลากรเกิดความยินดีในงานที่ทำมีส่วนร่วมในงานและเกิดความสุขในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจได้นั้น การทำงานที่มีความสุขควรประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในองค์กร การมีสังคมในการทำงานที่ดี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานที่มีความสนุก มีความท้าทาย มีความเป็นอิสระ มีหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยะพร วงษ์อุดม (2562) กล่าวว่า ความสุขของคนทำงาน เป็นประสบการณ์และความรู้สึกของคนทำงานที่ต้องการให้ตนเป็นที่ยกย่อง และยอมรับจากคนทั่วไป การได้ทำงานในที่ทำงานที่มีความมั่นคงมีความก้าวหน้า มีการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง การมีผู้บังคับบัญชาที่มีความเมตตาและกรุณาการมีเพื่อนร่วมงานที่จริงใจ การได้รับสวัสดิการที่พอเพียง และการได้รับความปลอดภัยจากการทำงานถ้าคนทำงานได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างบ่อยครั้งและต่อเนื่อง คนทำงานก็จะทำงานอย่างมีความสุข

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พิจารณารายปัจจัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเพราะคุณลักษณะของงาน เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการเป็นลำดับแรกเพื่อให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ชวสิน (2560) ลิพแฮมและโฮห์ (Lipham and Hoeh, 1974 อ้างถึงใน จรัส อติวิทยากรณ์, 2554, น. 318) ลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld, 1963 อ้างถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 2553, น. 128) ได้เสนอความคิดในลักษณะเดียวกันว่า ผู้นำควรสร้างระบบคน การสรรหาลักษณะงาน ความสามารถเข้ามาทำงานและมอบหมายงานให้เหมาะสมสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งต้องส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ การใช้คนไม่ใช่ใช้อย่างเครื่องจักรแต่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารบุคคลสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education, 2013, p. 205 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) ได้กล่าวว่า ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยลักษณะของความสัมพันธ์นี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในองค์กร เช่น แสดงความสนใจและสร้างแรงบันดาลใจ ให้เกิดกับบุคลากรกระตุ้นให้พวกเขาแสดงบทบาทใหม่ ๆ และสร้างโอกาสให้มีการพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์ความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจเป็นเพราะว่า การมีภาวะผู้นำ เป็นทักษะและความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงานที่สามารถพยากรณ์ความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ความสำคัญต่อ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มีการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทาง การศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ตามทฤษฎีของเบลค และมูตัน (Blake & Mouton, 1964, p.10 อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำงานเป็นทีม (Team Management) คือ ผู้นำให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและสร้างขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวความคิดของทริชญา ยัมแยม (2562) ภาวะผู้นำจะเกี่ยวข้องกับอำนาจ หรืออิทธิพลเหนือ บุคคลที่แสดงอำนาจของผู้บริหาร เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพและอื่น ๆ ที่มีอำนาจเหนือบุคคลนั้น ๆ อำนาจดังกล่าวจะเกิดการยอมรับของสมาชิกเกิดการกระตุ้นภายในกลุ่ม สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวความคิดของไดเนอร์ (Diener, 2000) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสุขในการทำงาน คือ บุคคลที่ได้กระทำในสิ่งที่ตนรักและพึงพอใจ ชอบ และศรัทธาในงานที่ทำส่งผลให้เกิดอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ และสอดคล้องกับแนวคิดของจิรา เต็มจิตรอารีย์ (2550) กล่าวว่า การมีความสุขในการทำงาน ได้แก่ การเลือกทำงานที่ชอบหรือการสร้าง ความพึงพอใจในงานที่ทำ หาวีการทำงานให้มีความสุขพร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายหลายอย่างภายในขอบเขตที่สังคมยอมรับตามความสามารถของตนเองและมองเห็นหนทางไปสู่ความสำเร็จได้แล้วลงมือปฏิบัติอย่างตั้งใจก็ย่อมเกิดความสุข

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความสุขในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของงานที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ความสุขในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกนันท์ ยศหนัก (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- งานและองค์กรมานิอร. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), pp. 652-659.

- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- จิรา เต็มจิตอารีย์. (2562). *ทำอย่างไรจึงจะอยู่อย่างมีความสุข*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mahidol.ac.th/mahidol/ra/rapc/>.
- ชุมสุข สุขหิ้น (2563). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฏฐ ศรีรักษา. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- ธานิชา มุลอมาตย์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครูใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- บดีนทร วรรณเกตุ. (2556). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- ประพนธ์ ผาสุกยี่ต. (9 พฤษภาคม 2562). *Happy Workplace สวรรค์ที่ทำงาน. Gotoknow*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/rFJN0>.
- ปิยะพร วงษ์อุดม. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). (1 พฤศจิกายน 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1.
- พัชรา วาณิชวสิน. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ภูริชญา ยิ้มแย้ม. (2557). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*

- วรารัตน ทองถาวร. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนสังกัดองค์กรสังคมมณฑล
กรุงเทพฯ เขต 4. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ :
หจก.ทิพย์วิสุทธ์.
- ศิริกัญญา สุวัฒน์. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของ
ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2552). *Happy & Workplace คนทำงาน สุขภาพ
ที่ทำงานน่าอยู่ ชุมชนสมานฉันท์*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *เกี่ยวกับ สอศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
อาชีวศึกษา (สอศ.).
- อดุลย์ วิริยาพันธ์. (2561). ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา, ชลบุรี.
- อัญมณี วัฒนรัตน์. (2556). *ภาวะผู้นำแบบพัฒนา การจัดการความสุขแบบเป็น-อยู่-คือ และความสุขใน
การทำงาน กรณีศึกษา: องค์การสร้างสุข*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการพัฒน
ทรัพยากรมนุษย์และองค์การ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร.
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The science of happiness and proposal for a national
index. *The American Psychologist Association*, 55(1), pp. 34 – 43.
- Layard, R. (2005). *Happiness: Lessons from a new science*. New York: Penguin.